Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kymmenes jaosto)

20 päivänä heinäkuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö – Sopimattomat kaupalliset menettelyt – Direktiivi 2005/29/EY – Soveltamisala – Perintätoimisto – Kulutusluotto – Saatavan luovutus – Perintätoimiston ja velallisen välisen oikeussuhteen luonne – 2 artiklan c alakohta – Tuotteen käsite – Perintätoimenpiteet, jotka toteutetaan samanaikaisesti haastemiehen toimesta meneillään olevan perinnän kanssa

Asiassa C-357/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (korkein hallinto-oikeus, Liettua) on esittänyt 20.6.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 28.6.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

**UAB ”Gelvora”**

vastaan

**Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba,**

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Berger sekä tuomarit A. Borg Barthet (esittelevä tuomari) ja E. Levits,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Liettuan hallitus, asiamiehinään D. Kriaučiūnas, A. Mikočiūnienė ja G. Taluntytė,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan B. Tidore, avvocato dello Stato,

— Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

— Euroopan komissio, asiamiehinään G. Goddin ja A. Steiblytė,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: liettua.

**tuomion**

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) (EUVL 2005, L 149, s. 22) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat UAB ”Gelvora” ja Liettuan kuluttajansuojavirasto (Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, jäljempänä virasto) ja jossa on kyse tämän viimeksi mainitun päätöksestä määrätä tälle yhtiölle seuraamuksia sopimattomista kaupallisista menettelyistä.

## Asiaa koskevat oikeussäännöt

### *Unionin oikeus*

3 Sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 2005/29 johdanto-osan 13 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Jotta yhteisön tavoitteet saavutetaan sisämarkkinoiden esteet poistamalla, on tarpeen korvata jäsenvaltioiden erilaiset voimassa olevat yleislausekkeet ja oikeusperiaatteet. Tässä direktiivissä vahvistetun yhden yhteisen yleiskiellon piiriin kuuluvat siksi kuluttajien taloudellista käyttäytymistä vääristävät sopimattomat kaupalliset menettelyt. Kuluttajien luottamuksen lisäämiseksi yleiskieltoa olisi sovellettava yhtäläisesti sekä niihin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin, joita esiintyy ilman minkäänlaista elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välistä sopimussuhdetta, että niihin, joita esiintyy sopimuksen tekemisen jälkeen ja sen täytäntöönpanon aikana. Yleiskieltoa täydentävät säännöt, jotka koskevat kahta selvästi yleisintä kaupallisten menettelyjen tyyppiä eli harhaanjohtavia kaupallisia menettelyjä ja aggressiivisia kaupallisia menettelyjä.”

4 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

c) ’tuotteella’ tavaraa tai palvelua, kiinteä omaisuus, oikeudet ja velvoitteet mukaan luettuina;

d) ’elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisillä kaupallisilla menettelyillä’ (jäljempänä myös ’kaupallisilla menettelyillä’) elinkeinonharjoittajan tointa, mainitsematta jättämistä, käyttäytymistä tai edustamista, kaupallista viestintää, mukaan lukien mainontaa ja markkinointia, joka liittyy välittömästi tuotteen myynnin edistämiseen, myymiseen tai toimittamiseen kuluttajille;

– –”

5 Mainitun direktiivin 2005/29 3 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Tätä direktiiviä sovelletaan 5 artiklassa tarkoitettuihin elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin ennen jotakin tuotetta koskevaa liiketointa ja sen jälkeen.”

### *Liettuan oikeus*

6 Sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi 2005/29 on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä kuluttajiin kohdistuvien sopimattomien kaupallisten menettelyjen kieltämisestä 21.12.2007 annetulla lailla (Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymas).

7 Tämän lain 2 §:n 8 momentissa määritellään tuotteen käsite, ja sen 3 §:n 1 momentissa ja 2 momentin 1 kohdassa säädetään yhtäältä sopimattomia kaupallisia menettelyitä koskevasta yleisestä kiellosta ja toisaalta siitä, millä perusteilla kaupallisen menettelyn katsotaan olevan sopimaton.

8 Mainitun lain 5 §:n 1 momentin 4 kohdan sanamuodon mukaan harhaanjohtavassa toiminnassa tarjotaan tietoa, joka on totuuden vastaista tai omiaan harhauttamaan keskivertokuluttajaa hinnan, sen laskentatavan tai erityisen hintaedun osalta.

9 Kuluttajiin kohdistuvien sopimattomien kaupallisten menettelyjen kieltämisestä annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään, että toiminta, joka johtaa tai saattaa johtaa kuluttajan tekemään kaupallisen ratkaisun, jota hän ei olisi muuten tehnyt, merkitsee harhaanjohtavaa mainitsematta jättämistä silloin kun jätetään mainitsematta olennainen tieto, jota kuluttaja tarvitsee perustellun ratkaisun tehdäkseen. Tämän lain 6 §:n 3 momentin 3 kohdassa säädetään, että hintoja koskevat tiedot ovat ostokehotuksessa keskeisiä.

### **Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset**

10 Gelvora, joka on yksityinen perintätoimisto, teki pankkien kanssa saatavien luovutusta koskevia sopimuksia, joiden perusteella se sai saamisoikeuksia velkoihin, jotka perustuvat luovutuksen tehneiden pankkien kuluttajien kanssa tekemiin kulutusluottosopimuksiin. Gelvora ryhtyi luovutusta koskevien sopimustensa perusteella velallisiin kohdistuneisiin velkojen perintätoimenpiteisiin, jotka tietyissä tapauksissa toteutettiin samanaikaisesti sellaisten pakkoperintätoimien kanssa, joihin haastemies oli ryhtynyt tuomioistuinten lainvoimaisten päätösten perusteella.

11 Tässä asiayhteydessä neljä kuluttajaa teki virastolle kantelun Gelvoraa vastaan. Virasto määräsi Gelvoralle seuraamuksen, koska se oli rikkonut sopimattomina pidettyjen kaupallisten menettelyjen kieltämisestä annettua kansallista lainsäädäntöä.

12 Virasto katsoi, että Gelvora rikkoi kaupallisilla menettelyillään kuluttajiin kohdistuvien sopimattomien kaupallisten menettelyjen kieltämisestä annetun lain 3 §:n 1 momenttia ja määräsi tälle 3 475,44 euron suuruisen sakon.

13 Gelvora nosti Vilniaus apygardos administracinis teismasissa (Vilnan alueellinen hallintotuomioistuin, Liettua) kanteen, jossa se vaati viraston päätöksen kumoamista.

14 Kyseinen tuomioistuin hylkäsi Gelvoran kanteen perusteettomana 18.5.2015 antamallaan tuomiolla.

15 Se katsoi muun muassa, että velallisten ja Gelvoran välinen suhde oli kuluttajasuhde, ja piti yhtiötä elinkeinonharjoittajana, joka tarjoaa kuluttajille tuotetta tai palvelua, nimittäin velkojen hallinnointia.

16 Gelvora valitti tästä tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen eli Lietuvos vyriausiasis administracinis teismasiin (Liettuan korkein hallinto-oikeus), joka katsoi, että sen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisu riippuu siitä, miten sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevaa direktiiviä 2005/29 on tulkittava.

17 Tässä tilanteessa Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Kuuluuko [sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan] direktiivin soveltamisalaan yhtiön, joka on saanut oikeuden velkaan saatavan luovutusta koskevan sopimuksen perusteella, ja luonnollisen henkilön, jonka velkaantuneisuus perustui kulutusluottosopimukseen, välinen oikeussuhde, jos yhtiö toteuttaa samanaikaisia velan perintätoimenpiteitä?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, kuuluvatko [sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan] direktiivin 2 artiklan c alakohdassa käytetyn tuotteen käsitteen piiriin toimenpiteet, jotka on toteutettu käytettäessä saatavan luovutusta koskevan sopimuksen perusteella saatua velkaan liittyvää oikeutta, kun velkaa peritään luonnolliselta henkilöltä, jonka velkaantuneisuus perustui alkuperäisen velkojan kanssa tehtyyn kulutusluottosopimukseen?

3) Kuuluuko [sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan] direktiivin soveltamisalaan yhtiön, joka on saanut oikeuden velkaan saatavan luovutusta koskevan sopimuksen perusteella, ja luonnollisen henkilön, jonka velkaantuneisuus perustui kulutusluottosopimukseen ja on jo todettu lainvoimaisella tuomioistuimen päätöksellä, joka on siirretty haastemiehelle täytäntöönpanoa varten, välinen oikeussuhde, jos yhtiö toteuttaa samanaikaisia velan perintätoimenpiteitä?

4) Jos kolmanteen kysymykseen vastataan myöntävästi, kuuluvatko [sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan] direktiivin 2 artiklan c alakohdassa käytetyn tuotteen käsitteen piiriin toimenpiteet, jotka on toteutettu käytettäessä saatavan luovutusta koskevan sopimuksen perusteella saatua velkaan liittyvää oikeutta, kun velkaa peritään luonnolliselta henkilöltä, jonka velkaantuneisuus perustui alkuperäisen velkojan kanssa tehtyyn kulutusluottosopimukseen ja on todettu lainvoimaisella tuomioistuimen päätöksellä, joka on siirretty haastemiehelle täytäntöönpanoa varten?”

**Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu**

18 Neljällä kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, kuuluuko yksityisen perintätoimiston ja kulutusluottosopimuksen velallisen, joka on laiminlyönyt takaisinmaksun ja jonka velka on luovutettu tälle yhtiölle, välinen oikeussuhde sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin soveltamisalaan, ja, jos vastaus tähän kysymykseen on myöntävä, kuuluvatko tällaisen yhtiön saatavansa perintää varten toteuttamat menettelyt tämän direktiivin 2 artiklan c alakohdassa tarkoitettuun tuotteen käsitteeseen. Seuraavaksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, onko tämä vastaus sama silloinkin, kun velka on vahvistettu tuomioistuimen päätöksellä ja kun tämä päätös on toimitettu haastemiehelle täytäntöönpanoa varten.

19 Siltä osin kuin ensin on kyse siitä, voivatko velan perintätoimenpiteet kuulua sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin soveltamisalaan, on muistutettava yhtäältä, että tämän direktiivin 2 artiklan d alakohdassa määritellään erityisen laajaa sanamuotoa käyttäen, että kaupallisen menettelyn käsitteellä tarkoitetaan ”elinkeinonharjoittajan tointa, mainitsematta jättämistä, käyttäytymistä tai edustamista, kaupallista viestintää, mukaan lukien mainontaa ja markkinointia, joka liittyy välittömästi tuotteen myynnin edistämiseen, myymiseen tai toimittamiseen kuluttajille” (tuomio 19.9.2013, CHS Tour Services, C-435/11, EU:C:2013:574, 27 kohta).

20 Toisaalta sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan, kun sitä luetaan sen johdanto-osan 13 perustelukappaleen valossa, tätä direktiiviä sovelletaan yritysten väitettyihin, myös sopimussuhteen ulkopuolisiin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin joko ennen sopimuksen tekemistä tai sopimuksen tekemisen jälkeen taikka samaan aikaan sopimuksen tekemisen kanssa tai sen täytäntöönpanon aikana.

21 Näin ollen ilmaisu ”liittyy välittömästi tuotteen myymiseen” kattaa kaikki toimenpiteet, jotka on toteutettu paitsi sopimuksen tekemiseen myös sen täytäntöönpanoon liittyen ja muun muassa toimenpiteet, jotka on toteutettu tuotteen maksamisen varmistamiseksi.

22 Ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdystä päätöksestä ilmenee, että Gelvoralle luovutetut saatavat perustuivat palvelun tarjoamiseen eli luoton myöntämiseen, jonka vastikkeena oli luoton takaisinmaksu maksuerissä, joihin lisättiin ennalta vahvistetun korkokannan mukaan laskettu korko.

23 Näin ollen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia velan perintätoimenpiteitä voidaan pitää sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 2 artiklan c alakohdassa tarkoitettuna tuotteena.

24 Tätä toteamusta ei aseta kyseenalaiseksi se ensimmäisessä ja kolmannessa ennakkoratkaisukysymyksessä viitattu seikka, että perintätoimenpiteet toteuttaa oikeushenkilö, joka on saanut oikeuden periä kuluttajalta velan sen seurauksena, että alkuperäinen velkoja luovutti tämän oikeuden, ja joka toimii tähän kuluttajaan nähden elinkeinonharjoittajana.

25 Vaikka Gelvoran kaltainen perintätoimisto ei tarjoa kuluttajalle kulutusluottopalvelua sellaisenaan, on kuitenkin niin, että sen harjoittama toiminta eli sille luovutettujen velkojen perintä kuuluu sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevassa direktiivissä tarkoitetun – mahdollisesti sopimattoman – kaupallisen toiminnan käsitteeseen, koska sen toteuttamat toimenpiteet ovat omiaan vaikuttamaan kuluttajan päätökseen tuotteen maksamisesta.

26 Tässä asiayhteydessä komissio on todennut 25.5.2016 päivätyssä asiakirjassa, jonka otsikko on ”Sopimattomista kaupallisista menettelyistä annetun direktiivin 2005/29/EY täytäntöönpanoa/soveltamista koskeva ohjeistus” (SWD(2016) 163 final), että perintätoimenpiteitä olisi pidettävä myynninjälkeisinä kaupallisina menettelyinä. Lisäksi komission tässä asiakirjassa mainitsemista esimerkeistä käy ilmi, että tietyt kansalliset tuomioistuimet katsovat, että perintätoimistojen toiminta kuuluu tämän direktiivin soveltamisalaan.

27 Yhtäältä kuluttajan maksettavana olevan velan perintään sovellettavilla ehdoilla voi olla niin suuri merkitys, että ne voivat vaikuttaa ratkaisevalla tavalla kuluttajan päätökseen ottaa luottoa, etenkin silloin kun perintätoimenpiteet ovat pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia.

28 Toisaalta sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin soveltamatta jättäminen, kun on kyse luoton takaisinmaksutoimista silloin kun saatavat on luovutettu, olisi omiaan asettamaan kyseenalaiseksi tämän direktiivin mukaisen kuluttajansuojan tehokkaan vaikutuksen, koska elinkeinonharjoittajat voivat pyrkiä erottelemaan perintävaiheen välttääkseen mainitun direktiivin suojasäännösten soveltamisen.

29 Tästä samasta syystä annettavaan vastaukseen ei millään tavoin vaikuta se seikka, että tuomioistuin on vahvistanut velan erääntyneeksi ja että perintätoimisto toteuttaa samanaikaisesti tämän täytäntöönpanomenettelyn kanssa muita itsenäisiä perintätoimenpiteitä.

30 Sen lisäksi, että tällaisten toimenpiteiden toteuttaminen samanaikaisesti haastemiehen virallisen täytäntöönpanomenettelyn kanssa on omiaan harhauttamaan velallisen siltä osin, minkä luonteinen menettely häneen kohdistetaan, kuluttajalle sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevalla direktiivillä taatun suojan tehokas vaikutus edellyttää, että elinkeinonharjoittajaan, joka on päättänyt toteuttaa itsenäisiä toimenpiteitä saatavien perintää varten, sovelletaan tämän direktiivin säännöksiä niiden toimenpiteiden osalta, joita se toteuttaa itse samanaikaisesti täytäntöönpanomenettelyn kanssa.

31 Näiden toteamusten valossa sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevaa direktiiviä on tulkittava siten, että perintätoimiston ja kulutusluottosopimuksen velallisen, joka on laiminlyönyt takaisinmaksun ja jonka velka on luovutettu tälle yhtiölle, välinen oikeussuhde kuuluu sen aineelliseen soveltamisalaan. Tällaisen yhtiön saatavansa perintää varten toteuttamat menettelyt kuuluvat tämän direktiivin

2 artiklan c alakohdassa tarkoitettuun tuotteen käsitteeseen. Tältä osin on merkityksetöntä, että velka on vahvistettu tuomioistuimen päätöksellä ja että tämä päätös on toimitettu haastemiehelle täytäntöönpanoa varten.

## Oikeudenkäyntikulut

32 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

**Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) on tulkittava siten, että perintätoimiston ja kulutusluottosopimuksen velallisen, joka on laiminlyönyt takaisinmaksun ja jonka velka on luovutettu tälle yhtiölle, välinen oikeussuhde kuuluu sen aineelliseen soveltamisalaan. Tällaisen yhtiön saatavansa perintää varten toteuttamat menettelyt kuuluvat tämän direktiivin 2 artiklan c alakohdassa tarkoitettuun tuotteen käsitteeseen. Tältä osin on merkityksetöntä, että velka on vahvistettu tuomioistuimen päätöksellä ja että tämä päätös on toimitettu haastemiehelle täytäntöönpanoa varten.**

Allekirjoitukset